

V.053.47.2020.ŁK

Pan
Roman Jacek Arseniuk
via poczta elektroniczna

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 r. 870, z późn. zm.) zawiadamiam, że Rzecznik Praw Obywatelskich nie znalazł podstaw do uwzględnienia Pańskiej petycji z 31 lipca 2020 r.

uzasadnienie

W dniu 31 lipca 2020 r. wpłynęła do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich Pańska petycja o „podjęcie >>działania<< (art. 2 ust. 3 ustawy o petycjach), które doprowadzi do wydania przez Rzecznika Praw Obywatelskich aktu prawa wewnętrznie obowiązującego, który nałoży na pracowników Biura RPO korzystających ze sporządzonych przez tłumaczy zatrudnionych w organach UE tłumaczeń dokumentów unijnych, obowiązek sprawdzenia poprawności polskich tłumaczeń tych dokumentów”. Po zapoznaniu się z treścią petycji i jej uzasadnieniem, a także po przeanalizowaniu sposobu rozpatrywania spraw w Biurze RPO, Rzecznik uznał za nieuzasadnione wydanie odrębnego aktu prawa wewnętrznego o oczekiwanej przez Pana treści.

Po pierwsze, brak jest racjonalnego uzasadnienia dla przeprowadzania przez pracowników Biura RPO porównania wersji językowych całości „dokumentów unijnych” w każdym przypadku, w którym w prowadzonych sprawach zachodzi konieczność stosowania prawa Unii Europejskiej (a do tego prowadziłaby realizacja literalnie odczytywanej Pańskiej petycji). Z punktu widzenia zadań stawianych przed Rzecznikiem Praw Obywatelskich i jego Biurem jest to bowiem zbędne i prowadziłoby do nadmiernego zaangażowania pracowników Biura w działania niesłużące realizacji konstytucyjnych i ustawowych obowiązków Rzecznika. Dla realizacji tych obowiązków, dokonywanie porównania poszczególnych wersji językowych unijnych aktów prawnych ograniczane być powinno

wyłącznie do przypadków, gdy ewentualne różnice językowe mogą rzutować na wolności i prawa jednostki.

Po wtóre pragnę wskazać, że z aktualnie obowiązujących pracowników Biura RPO regulacji wewnętrznych wynika, że winni oni „rzetelnie (...) wykonywać powierzone zadania”, a także „w pełni wykorzystywać swoją wiedzę i umiejętności podczas wykonywania obowiązków pracowniczych” (§ 11 pkt 3 i 5 Regulaminu Pracy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich). Regulacje te, choć cechują się dużym stopniem ogólności, obejmują swoim zakresem także kwestie poruszone w Pańskiej petycji. Rzetelne wykonywanie obowiązków z pełnym wykorzystaniem wiedzy i umiejętności w kontekście stosowania prawa unijnego czy międzynarodowego, musi się bowiem odbywać z uwzględnieniem podnoszonych przez Pana kwestii „językowych”. Konieczność wykładni prawa unijnego z uwzględnieniem wszystkich jego wersji językowych uznać należy w obecnych czasach za „elementarz” wykonywania zawodu prawnika. Podkreślana była ona wielokrotnie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a także polski Sąd Najwyższy (por. m.in. wyrok z 9 czerwca 2006 r., sygn. akt III PK 30/06).

Co do rozpatrywania spraw związanych z podatkiem VAT, kwalifikacje pracowników Biura RPO (wszyscy zajmujący się sprawami podatkowymi posiadają uprawnienia radców prawnych a także co najmniej kilkuletnie doświadczenie w sprawach podatkowych), dają – zdaniem Rzecznika – rękojmię uwzględniania przy rozpatrywaniu skarg z zakresu podatku VAT kwestii „różnic językowych” pomiędzy poszczególnymi wersjami językowymi dyrektywy o VAT. Analiza wpływających do Rzecznika skarg dotyczących materialnoprawnych aspektów podatku VAT (skargi te stanowią niewielki odsetek i tak relatywnie nielicznie wpływających spraw „podatkowych”¹) i sposobu ich rozpatrywania nie wskazuje przy tym na potrzebę wprowadzania postulowanych przez Pana „szczególnych” rozwiązań.

Wśród wspomnianych spraw, kwestia omawianych „różnic językowych” nie pojawiała się w ostatnim czasie. Jeżeli jednak w sprawach „vatowskich” prowadzonych w BRPO dla wykładni użytych w krajowym ustawodawstwie pojęć miały znaczenie „niepolskojęzyczne” akty prawa międzynarodowego, to w przedstawianej przez RPO argumentacji były one uwzględniane. Było tak m.in. w sprawie, która zaowocowała podjęciem przez Naczelny Sąd Administracyjny uchwały z 11 grudnia 2017 r., sygn. akt I FPS 2/17, dotyczącej wykładni przepisów krajowych wprowadzających zerową stawkę podatku VAT od usług związanych z ochroną środowiska morskiego. Przy dekodowaniu pojęcia „środowiska morskiego” organy podatkowe posługiwały się – zdaniem Rzecznika wadliwie – Konwencją helsińską. Pozwolę sobie poniżej zacytować fragment stanowiska

¹ Przykładowo, w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2020 r. wpłynęło do Rzecznika 169 spraw zakwalifikowanych jako „podatkowe”.

procesowego przedstawionego w tej sprawie Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu. Rzecznik wskazał, że:

„Analizując znaczenie pojęcia „*środowiska morskiego*”, należy poświęcić nieco miejsca Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego sporządzona w Helsinkach dnia 9 kwietnia 1992 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 346 – dalej: „Konwencja helsińska”). Jest to akt, który (w jego polskim tłumaczeniu) posługuje się pojęciem „*środowiska morskiego*”, a nawet zawiera jego *quasi* definicję. W myśl art. 4 Konwencja ma zastosowanie do ochrony środowiska morskiego Morza Bałtyckiego, które obejmuje wodę i dno morskie łącznie z ich żywymi zasobami i innymi formami życia w morzu. Konwencja była istotnym (jeśli nie najważniejszym) elementem wykładni pojęcia użytego w art. 83 ust. 1 pkt 11 ustawy o VAT, jakiej dokonywały w indywidualnych sprawach organy podatkowe i sądy. Zdaniem Rzecznika – niesłusznie.

Ramy, w jakich należy wyklądać Konwencję helsińską, określa inny akt prawa międzynarodowego – Konwencja wiedeńska o prawie traktatów sporządzona w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz.U. z 1990 r. Nr 74 poz. 439 – dalej: „Konwencja wiedeńska”). Zgodnie z wynikającymi z niej regułami interpretacyjnymi traktatów (art. 31 i nast. Konwencji wiedeńskiej), wykładając umowę międzynarodową należy brać pod uwagę językowe (w języku autentycznym umowy) znaczenie słów w ich kontekście, oraz w świetle jego przedmiotu i celu, przy czym łącznie z kontekstem należy brać pod uwagę także m.in. późniejszą praktykę stosowania traktatu.

W świetle powyższego, zwrócić trzeba uwagę, że jedynym autentycznym tekstem Konwencji helsińskiej jest tekst w języku angielskim (art. 38 Konwencji helsińskiej) i w tym języku, przedmiot tego aktu prawa międzynarodowego określono jako „*protection of the marine environment*”. Zwrot ten został w polskim przekładzie przetłumaczony jako „*ochrona środowiska morskiego*”, jednakże ów polski odpowiednik nie do końca oddaje znaczenie swojego angielskiego „*pierwowzoru*”. W języku angielskim przymiotnik „*marine*” oznacza bowiem tyle co związany z morzem (wodą) i żyjącymi w nim stworzeniami², stąd dokładniejszym tłumaczeniem na język polski zwrotu „*protection of the marine environment*” winno być „*ochrona środowiska morza*” lub „*ochrona środowiska wód morskich*”. Biorąc to pod uwagę trzeba wyrazić pogląd, że dla określenia desygnatu użytego w art. 83 ust. 1 pkt 11 ustawy o VAT pojęcia „*środowiska morskiego*”, Konwencja helsińska nie jest przydatna”.

Biorąc powyższe pod uwagę, Rzecznik postanowił nie uwzględniać Pańskiej petycji o wydanie aktu prawa wewnętrznego, „który nałoży na pracowników Biura RPO korzystających ze sporządzonych przez tłumaczy zatrudnionych w organach UE tłumaczeń

² Por. Oxford Advanced Learner's Dictionary 8th edition (el.).

dokumentów unijnych, obowiązek sprawdzenia poprawności polskich tłumaczeń tych dokumentów”.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/